

Nr 170.

Av herr Nilsson, Nils Anton m. fl., angående importavgifter å vissa fröslag.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet anmält, att han framdeles ämnade föreslå Kungl. Maj:t framläggande till riksdagen av förslag angående omorganisation av frökontrollverksamheten m. m., avseende inrättande av en central frökontrollanstalt att träda i verksamhet under budgetåret 1924—1925 samt fortsatt understöd åt lokala frökontrollanstalter, och har i nämnda statsverksproposition föreslagits riksdagen att i avbidan på berörda förslag för ändamålet beräkna angivet anslagsbelopp.

I likalydande inom riksdagens båda kamrar innevarande år väckta motioner har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1924—1925 såsom extra anslag bevilja ett belopp av 100,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt utfärda, utgå såsom statsbidrag till uppehållande av den vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt bedrivna praktiskt vetenskapliga verksamheten.

Vidare ha inom riksdagens båda kamrar väckts likalydande motioner, varuti — under förutsättning att Kungl. Maj:t lämnar Svenska Betes- och Vallföreningen bidrag till samma belopp som under de senaste åren utgått till densamma — hemställts, att riksdagen därutöver för budgetåret 1924—1925 beviljar föreningen för upprätthållande av dess verksamhet ett anslag av 20,000 kronor.

Vi tillåta oss att beträffande den närmare motiveringen för ovan omfördälda tvenne för riksdagen framlagda förslag hänvisa till respektive motioner.

Av minst lika stor vikt för vårt lands växtodling som en modern frökontroll och en förstklassig förädlingsverksamhet samt rationell gräsmarksvård är emellertid även en effektiv försöksverksamhet.

Genom frökontrollen avgöres utsädesvarans kvalitet, genom försöksverksamheten sortens. Tack vare växtförädlingsarbetet föreligger av de skilda växtlagen ett stort antal sorter med högre avkastning. Det bör vara statens uppgift att fullt tillvarata det nationalekonomiska värde, som dessa nya sorter representera, och detta kan endast ske genom en väl utbyggd försöksverksamhet, som visar, var de passa. Endast för Skåne, där landets

båda växtförädlingsanstalter med därtill knuten omfattande försöksverksamhet ligga, är det för närvarande väl sörjt i detta avseende, för övriga Sverige är det av vikt, att en kontinuerlig och metodisk försöksverksamhet med fasta försöksstationer uppbygges.

I likhet med den centrala frökontrollen är detta en verksamhet, vars genomförande, så snart förslag härom under årets lopp föreligger, icke tål något uppskov. Ett fördröjande innebär stora årliga förluster för jordbruket.

Utan anlitan av extraordinära utvägar lär emellertid även denna sida av växtodlingsfrågan komma att ställas på framtiden.

Det danska försöksväsendet på växtodlingens område, som med rätta i många avseenden blivit uppställt som mönster för liknande organisationer i andra kulturländer och tjänar dem till förebild, har väsentligen det kraftiga ekonomiska understöd, som lämnas såväl av stat som enskilda jordbrukssammanslutningar, att tacka för sin storartade utveckling under de båda sista decennierna.

I trontalet vid öppnandet av innevarande års riksdag har förebådats framläggande av proposition till ordnande av fröimporten. Vilka åtgärder Kungl. Maj:t i sistnämnda avseende ämnar föreslå har icke närmare angivits.

Såsom framgår av förestående, komma sålunda åtskilliga betydelsefulla spörsmål beträffande landets växtodling att föreläggas årets riksdag, varjämte vi tillåtit oss i detta sammanhang framföra behovet av förbättrad försöksverksamhet. Möjligt är att ytterligare förslag kunna tänkas framkomma vid denna riksdag, som tillhöra samma område som de av oss här ovan omförmälda spörsmålen.

Under det förberedande arbete, som på Kungl. Maj:ts initiativ utförts för upprättande av en central frökontrollanstalt, har lantbruksstyrelsen i skriftelse av den 29 maj 1922 anslutit sig till den tanke, som därunder framkommit, att genom upptagande av importavgifter å frö åstadkomma erforderliga medel. Vid 1923 års riksdag framfördes i anslutning till denna tanke i motionerna nr 130 och 131 i andra kammaren samt nr 69 och 70 i första kammaren förslag att genom påläggande av dylika importavgifter omedelbart bereda medel för realiserandet av frökontrollanstalten samt i övrigt för främjande av växtodlingen.

Efter överenskommelse mellan utskotten blevo ifrågavarande motioner hänvisade till sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott. Utskottet, som kände sig övertygat om angelägenheten av att det sedan lång tid aktuella önskemålet att inom landet erhålla en fullt auktoritativ frökontroll ernåddes, ville enligt dess utlåtande nr 1 icke underlåta uttala förhoppning att efter slutförd allsidig utredning förslag till omorganisation av landets frökontroll måtte kunna föreläggas nästa års riksdag. Med hänsyn till den ståndpunkt utskottet sålunda intog till framställningen om inrättandet av en statens centrala frökontrollanstalt, ansåg sig utskottet sakna anledning ingå på sär-

skild prövning av frågan om påläggande av importavgifter. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Då vi nu — utgående från önskemålet att bereda medel för det omedelbara realiserandet av förut berörda aktuella växtodlingsfrågor — ansett oss ånyo böra framlägga förslag om påläggande av importavgifter å vissa fröslag, få vi i anslutning till föregående års motion beträffande betydelsen i övrigt av en dylik åtgärd anföra följande :

Påläggandet av dylika importavgifter synes oss gagneligt icke endast från den mera tillfälliga synpunkten, att därigenom under nuvarande tryckta finansläge skulle kunna erhållas medel för en omedelbar modernisering av frökontrollen i landet, utan även oundgängligen påkallas av omsorgen om vidmakthållande av produktionsförmågan hos landets växtodling.

Ett riksintresse av alldeles särskild betydelse är härvidlag, att våra frökonsumenter, d. v. s. Sveriges samtliga jordbrukare, tillförsäkras ett för landets olika förhållanden fullt lämpligt odlingsmaterial.

Det är ett allbekant faktum, att för den svenska spannmålsodlingen numera så gott som uteslutande inhemska sorter och stammar användas. Endast undantagsvis torde någon utländsk sort odlas. Att utvecklingen gått dithän, beror framför allt därpå, att vår växtförädlingsverksamhet frambragt sorter med mycket högt odlingsvärde, anpassade efter de odlingsbetingelser, som råda i vårt land, och därför genom hårdighet och andra egenskaper långt överlägsna sådana från länder med helt andra klimatiska betingelser.

I fråga om vallväxter är det en känd sak, att våra gamla svenska lant-sorter rödklöver, alsike och timotej besitta en avkastningsförmåga, hårdighet och varaktighet, som vida överträffar från utlandet importerad vara. Därtill kommer att våra växtförädlingsanstalter även i fråga om denna grupp bedrivit ett framgångsrikt arbete på framställandet av rikt givande sorter. Enahanda är förhållandet med rotfruktsutsädet. Liksom beträffande spannmål kan man alltså utan överdrift säga, att av vallväxter och rotfrukter äro våra inhemska stammar obetingat mest odlingsvärda och utgöra det bästa underlaget för rik och säker skörd.

Emellertid råda, så snart det gäller anskaffandet av vall- och rotfruktsutsäden, helt andra förhållanden än beträffande spannmålsutsäde.

Trots erfarenhetens och de jämförande försökens samstämmiga vittnesbörd om att frö av utländskt ursprung eller av dålig stam ofta lämna endast en bråkdel av den skörd, som frö av bästa svenska stam kan giva, importeras årligen betydande kvantiteter utsäden av nämnda växtgrupper och finna på grund av sitt billiga pris avsättning. Även om jordbrukarna i viss mån äro medvetna om det inhemska utsädets överlägsenhet, förhåller det sig nog tyvärr så, att i många fall utsädesinköpet göres enbart till en prisfråga. Vad särskilt beträffar vår viktigaste vallväxt, senväxt svensk rödklöver, för vilken någon fullvärdig ersättning från utlandet icke kan erhållas,

så kommer otvivelaktigt den s. k. tidiga schlesiska rödklövern, vars fröodling bedrives i länder med låg valuta, på dess bekostnad vinna avsevärt ökad terräng icke blott inom landets sydligaste delar, där den på grund av frånvaron av naturliga beten kan anses ha ett visst existensberättigande, utan jämväl i mellersta och norra Sverige, där dess vinterhärdighet är otillfredsställande och där den på grund av sitt växtsätt icke är passande. Då vårt lands vallareal torde uppgå till c:a 1,300,000 har och då, enligt vad medeltalet av i mellersta och norra Sverige utförda officiella försök ge vid handen, en minskning av höskörden till minst 60 % vid begagnandet av den schlesiska klövern som utsäde är att förutse, inses lätt, vilka stora ekonomiska värden, som stå på spel, om den utländska klövern vinner ovan angivna spridning i vårt land. Enahanda är förhållandet med olika härstamningar av timotej och övriga fleråriga gräs.

Den vinst, som vid import av utsädesfrö tillfaller det rena handelsintresset, synes oss i detta fallet vara helt oberättigad. Den ernås såsom visats i många fall på bekostnad av den svenska växtodlingen, men därtill kommer, att importen, därest den äger rum utan avgifter, utövar en så pristryckande inverkan på den svenskodlade frövaran, att produktionspriset ej kan erhållas.

I det utlåtande av den 18 mars 1921, vari lantbruksstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om åvägabringande av tillfälligt förbud mot import av frö utav såväl vallväxter och rotfrukter som trädgårdsväxter, har lantbruksstyrelsen ingående behandlat den svenska fröodlingens och fröhandeln för närvarande svåra belägenhet och orsakerna därtill. Efter att ha konstaterat att de priser, vartill importerat frö utbjödes å den svenska marknaden, voro så låga, att en konkurrens från svensk sida vore fullkomligt utesluten, därest produktionskostnaderna tillnärmelsevis skulle bliva ersatta, yttrar lantbruksstyrelsen: Bleve den inhemska fröhandeln genom utländsk konkurrens omöjliggjord, ligger det nära till hands att antaga, att därtill knuten försöks- och förädlingsverksamhet också måste bliva allvarligt lidande.

Den pessimistiska prognos, lantbruksstyrelsen i ovannämnda underdåniga skrivelse ställt för den svenska fröodlingens och den därav beroende svenska växtförädlingsverksamhetens ekonomiska framtidsutsikter, har dessvärre under den sedan dess förflutna tiden till fullo besannats. Depressionen inom jordbruksnäringen har under denna tid oavlåttligt gripit omkring sig och tagit allt svårare former. Fröodlarna ha haft att kämpa med samma ständigt växande svårigheter som rikets övriga jordbrukare. Därtill har depressionen undergrävt deras kunders köpkraft; jordbrukaren-konsumenten har i allt större utsträckning frångått principen att i första hand låta kvalitetssynpunkten vara bestämmande vid inköp av utsäde.

Under nu gällande importförbud å fröer har det tillkommit lantbruks-

styrelsen att pröva de fall, då tillstånd till import kunnat medgivas beträffande de i kungl. kungörelsen den 18 mars 1921 avsedda fröslag även som att meddela de särskilda föreskrifter, som för sådant tillstånd kunde anses erforderliga.

Importförbudet har emellertid varit inriktat på att utestänga direkt undermåliga fröer, ej att förhindra införsel av i förhållande till svenskodlat utsäde underlägsna kvaliteter.

Situationen har alltså utvecklat sig därhän, att importörerna kunnat åberopa sig just på importförbudet i ungefär följande ordalag: »Fröet är godkänt för import av kungl. lantbruksstyrelsen och är alltså i alla hänseenden förstklassigt samt vida billigare än det svenskodlade.»

Att den kungl. förordningen av den 24 november 1922 om utvidgad tillämpning av färgningsmetoden vid tullbehandlingen av vissa utländska fröslag icke lämnar något skydd åt den inhemska fröodlingen, torde under sådana förhållanden vara självklart. Effektiviteten av denna förordning minskas yttermera avsevärt redan av den omständigheten, att färgningen framträder så olika i fråga om olika fröslag. Under det att färgningen av ljusst frö (exempelvis timotej) är så iögonfallande, att importören har att räkna med ett försvårande moment vid avsättningen, så är förhållandet ej detsamma för de av naturen till färgen mörkare fröslagen. I ett timotejparti upptäckas redan vid första ögonkastet de färgade fröna, men kunna först med tillhjälp av fuktig gröningspapper särskiljas från de mörka rov- och kålrotsfröna.

De synpunkter, som föranlett oss att nu framlägga förslag om åsättande av importavgifter å vissa fröslag, kunna, såsom torde framgå av det föregående, sammanfattas enligt följande. Vissa förut omförmälda, för landets växtodling vitala önskemål kräva omedelbar lösning, såvida icke en till sina verkningar för hela landet ödesdiger tillbakagång av sagda verksamhet skall äga rum. Då nu rådande statsfinansiella läge nödvändiggör den största sparsamhet, torde betydande svårigheter ställa sig hindrande i vägen för beredande av medel inom ramen för de beräknade statsinkomsterna för realiserande av berörda önskemål. Vid sådant förhållande ha vi ansett oss böra fästa uppmärksamheten på den möjlighet, som föreligger att medelst åsättande av importavgifter tillföra statskassan tillgångar, som kunna utnyttjas för tillgodoseende av ifrågavarande anslagsbehov. Desto mera hava vi funnit dylika åtgärder önskvärda, som därigenom även indirekt på ett effektivt sätt torde kunna beredas skydd för den inhemska fröodlingen, så att densamma fortfarande kan upprätthålla sin för jordbrukets produktion grundläggande höga kvalitet. Sistnämnda synpunkt torde enligt vår mening i och för sig fullt motivera åsättande av importavgifterna. Vi ha icke förbisett, att de invändningar, som bruka anföras mot införande av skyddstullar i

allmänhet, jämväl skulle kunna komma att riktas mot förslaget om införande av av dylika importavgifter. Det torde emellertid vid ett närmare skärskådande bliva uppenbart, att dessa invändningar i detta fall äga föga eller ingen tillämplighet. Det merutlägg, som genom importavgifterna torde komma att påvåla jordbrukarna, uppväges givetvis mångfaldigt av den större produktionsvinst, som genom användandet av förstklassigt utsäde måste för dem uppstå. Importavgifterna kunna härigenom sägas bli en jordbrukarnes egen angelägenhet, en självhjälp. Vad däremot angår konsumenterna av jordbruksprodukterna torde det enligt vår mening kunna betvivlas, huruvida överhuvud någon övervältring å dem av de dimunitiva merkostnader, varom det för deras del skulle röra sig, kan tänkas äga rum. Givetvis har det icke undgått vår uppmärksamhet, att mot föreliggande förslag den invändningen kan resas, att, i samma mån som skyddet gentemot importerade frösorser blir effektivt, den inkomst, som genom avgifterna tillföras statskassan, komma att lida minskning och därigenom möjligheten att genom sådan inkomst tillgodose de omhandlade växtodlingsändamålen kringskäres. Häremot torde till en början böra invändas, att — såvitt gjorda beräkningar giva vid handen — en avsevärd inkomst av sagda importavgifter i varje fall torde komma att uppstå. Vidare torde böra framhållas, att en dylik effektivitet självfallet för den inhemska fröodlingen i stället ökar den indirekta fördelen av importavgifterna, varigenom verksamhetens behov av direkt stöd från statens sida bliver mindre trängande. Det är icke minst denna egenskap av möjlighet till smidig anpassning till de skiftande förhållanden, vilka i nuvarande tidsläge fortfarande torde vara att förvänta på ifrågavarande område, som vi funnit tala för införandet av importavgifter.

Slutligen torde böra nämnas, att här nedan föreslagna importavgifter till beloppen avvägs med hänsyn dels till de inhemska produktionskostnaderna för respektive fröslag och dels till jordbrukarnas utsädeskostnad för varje särskilt slag av odling.

Vi få alltså i anslutning till det ovan anförda hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att vid införsel till riket av följande under tulltaxan nr 90 fallande fröslag nämligen: rovfrö, kålrotsfrö, kålfrö åsättes en importavgift av 50 öre pr kg., vid införsel till riket av följande under tulltaxan samma nr fallande fröslag nämligen: alsikeklöver, vitklöver, humlelucern, hundäxing, ängsvingel, renlost, italienskt rajgräs, engelskt rajgräs, foderbetsfrö, sockerbetsfrö, rödbetsfrö, morotsfrö (även trädgårds-morot) åsättes en importavgift av 30 öre pr kg. samt att vid införsel till riket av rödklöver, fallande under tulltaxan nr 89, även-

som timotej, fallande under tulltaxan nr 88, åsättes en importavgift av 20 öre pr kg.

Stockholm den 21 januari 1924.

Nils Ant. Nilsson.

Elof B. Andersson.

Knut Heyman.

Per Gustafsson.

J. B. Johansson.

Alexander Nilsson.

Joh. Johansson,
Friggeråker.

Karl Andersson
i Eliantorp.
